

כלכלת ישראל

בשנת 2019

המשך מגמת האטה

קצב הצמיחה מתייצב על 3%

ד"ר יעקב שיינין 29 ביולי 2019

כלכלת ישראל

יציבה מאקרו כלכלית, אך בהאטה כבר 5 שנים

צפי להמשך תוואי ההאטה בתוצר לנפש
ב- 2019

תשואה לא רציונלית נמוכה של האג"חים

מדדים מרכזיים לכלכלת ישראל - 2018

עוצמה מאקרו כלכלית מרשימה ביותר. דירוג AA-

מקום ישראל	OECD	ישראל	
19	40,435	41,579	1. תוצר לנפש (\$) (\$)
6	2.3%	3.3%	2. צמיחה
29	2.0%	2.9%	3. גירעון בתקציב הממשלה (% תוצר)
17	94.5%	60.2%	4. חוב ציבורי (% תוצר)
6	2.0%	0.8%	5. אינפלציה במהלך השנה
13	5.3%	4.0%	6. שיעור האבטלה
34	2.1%	4.2%	7. נטל הביטחון (% תוצר)
10	0.2%	3.0%	8. עודף במאזן תשלומים (% תוצר)
29	35.3%	35.1%	9. אי שוויון בהכנסות (מדד ג'יני, 2017)
1	2.3%	4.5%	10. הוצאות מחקר ופיתוח (% תוצר, 2017)
4	29%	35.8%	11. שיעור בעלי השכלה אקדמית, גילאי 25-64
5	80.6	82.5	12. תוחלת חיים בלידה (שנים)

האינפלציה בישראל

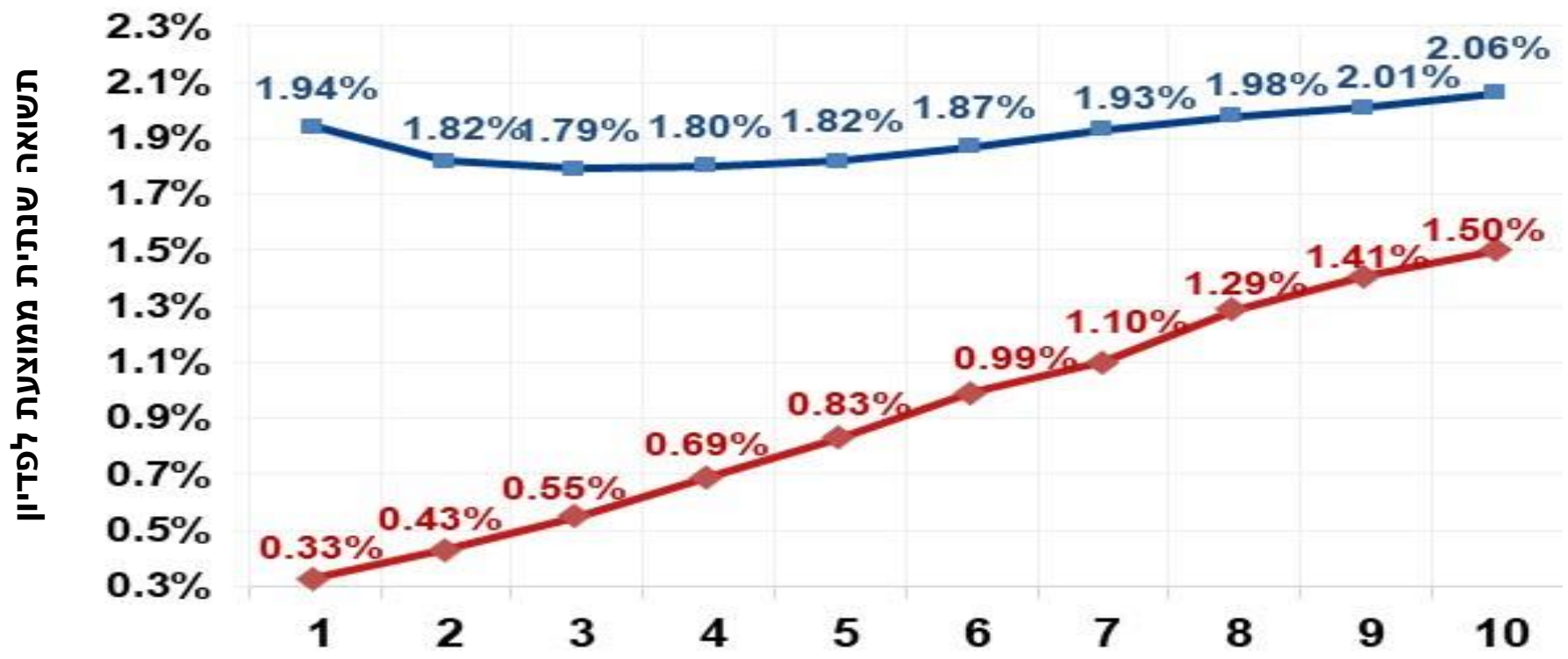
שיעור שינוי 12 חודשים (ממוצע נע 12 חודשים)

עקום התשואות הממשלתי (אדום)

עקום תשואות ממשלתי אמריקאי (כחול) - נכון ל- 19.7.2019

מצב לא הגיוני בישראל של "פרמיית סיכון שלילית" בהשוואה לאג"ח ממשלת ארה"ב. התוצאה נובעת מהחשש מתיסוף בשקל ולכן קניית אג"ח ארה"ב נחשבה למסוכנת. הציבור לא הפנים עדיין את מגמת הפיחות בשקל.

שנים לפדיון
מודלים
כלכליים

תחזית מוניטארית - ישראל

סוף שנה

2020	2019	2018	2017	2016	
1.50%	0.50%	0.25%	0.1%	0.1%	ריבית מוניטארית
3.0%	2.0%	2.28%	1.67%	2.2%	אג"ח שחר ל- 10 שנים
2.0%	1.8%	0.8%	0.4%	-0.2%	אינפלציה במהלך השנה
3.85	3.65	3.75	3.47	3.85	שע"ח שקל דולר
1.05	1.10	1.14	1.20	1.05	שע"ח דולר/אירו

שערי חליפין: נה לדולר ולאירו

(מדד 2007 = 100), נכון ל- 29.7.2019

שערי חליפין: נה לדולר ולסל אפקטיבי נומינלי

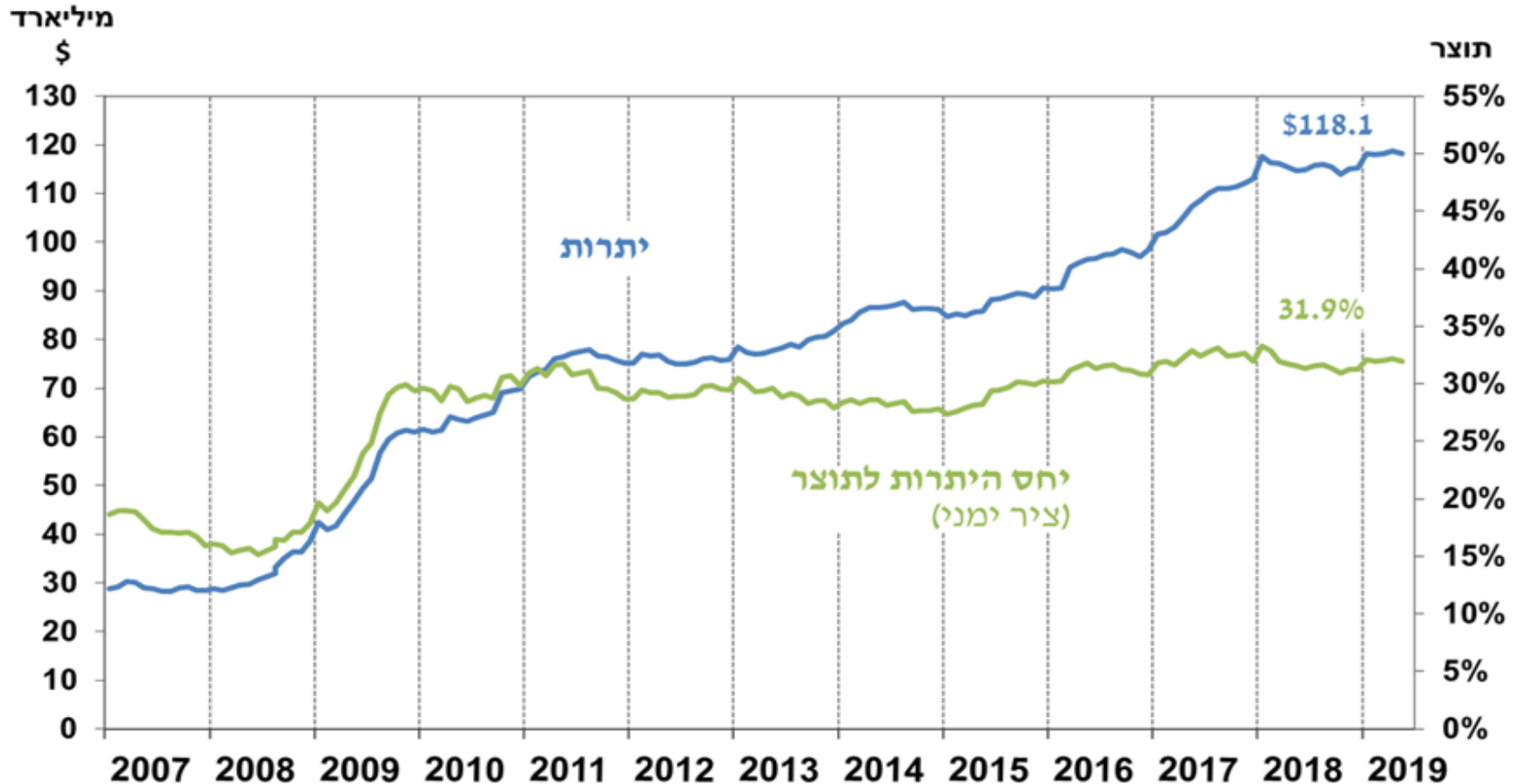
(מדד 2007 = 100), נכון ל- 29.7.2019

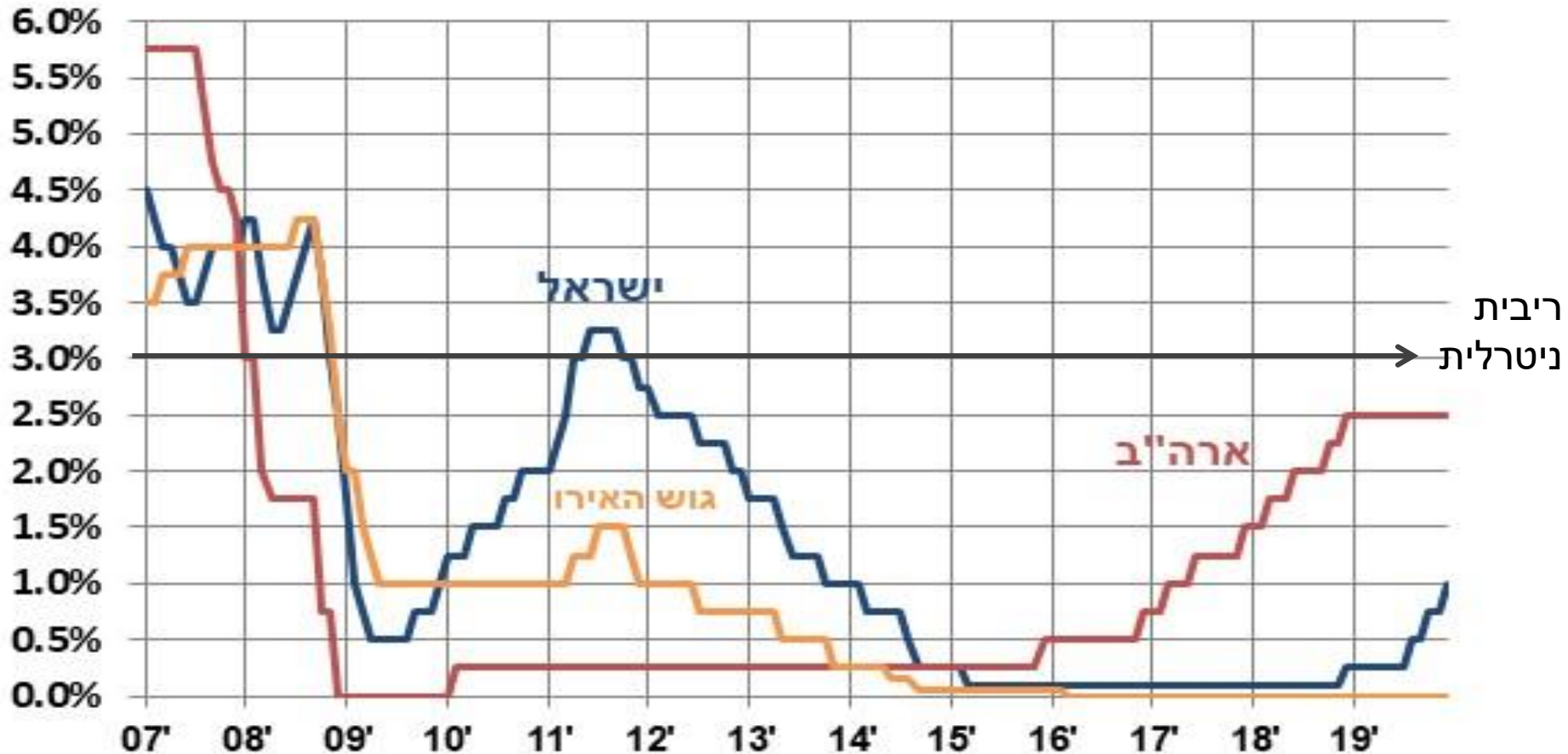
יתרות מט"ח מבנק ישראל

רמת היתרות והיחס לתוצר, נכון לסוף מאי 2019

הריבית המוניטארית – נתונים ותחזית "מודלים"

ישראל, ארה"ב וגוש האירו

האינפלציה בישראל – נמוכה מאשר בארה"ב

הצב האינפלציה הממוצע לשנים 2000-2018: ישראל 1.5% . בארה"ב – 2.2%

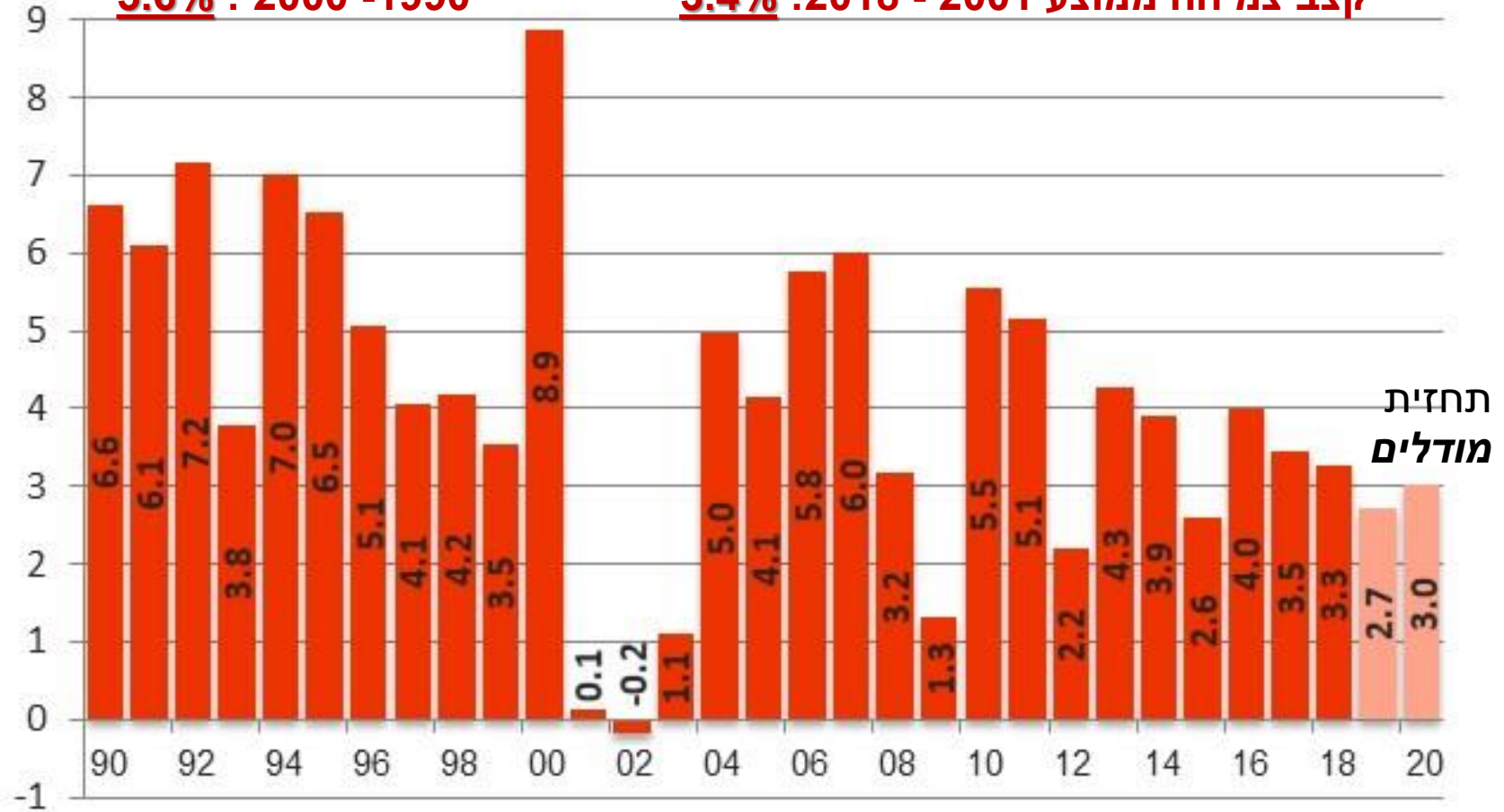

קצב הצמיחה, % שינוי שנתי

למרות האצת הצמיחה ב 2016, מסתמן תוואי האטה מדאיג

קצב צמיחה ממוצע
5.6% : 2000 -1990

קצב צמיחה ממוצע 2018 - 2001 : 3.4%

תחזית מודלים

שיעורי צמיחה ריאליים, %

* 2020	2019	2018	2017	2016	2015	
3.0	2.7	3.3	3.5	4.0	2.6	תוצר מקומי גולמי
3.1	2.7	3.4	3.6	4.2	2.6	תוצר עסקי
3.6	3.5	4.7	5.1	1.4	-3.2	ייצוא
4.4	4.5	6.3	5.1	10.2	0.0	ייבוא
3.6	3.0	3.3	3.0	12.8	0.2	השקעה ברכוש קבוע
3.5	5.3	8.8	3.6	14.7	-0.2	מזה: בענפי המשק
3.9	-2.7	-8.2	1.9	9.1	1.0	למגורים
3.6	3.5	3.9	3.4	6.4	4.1	צריכה פרטית
3.0	3.0	3.7	3.4	4.2	2.9	צריכה ציבורית
3.0	3.0	2.8	3.1	2.8	2.8	שכר ריאלי
5.0	9.0	9.9	10.2	12.1	16.1	החשבון השוטף (מיליארדי \$)
3.0	4.0	2.9	1.9	2.1	2.1	גירעון ממשלתי (% תוצר)
4.5	4.3	4.0	4.2	4.8	5.3	אבטלה (% מכוח העבודה)

סך הייצוא של סחורות ושירותים במונחים ריאליים

במיליארדי ₪ של 2015, מנוכי עונתיות, במונחים שנתיים

ההאטה - הבעיה הגדולה של המשק

- השקל, החזק מאוד משנת, גורם לעצירת ההשקעות, הייצור והיצוא התעשייתי.
- בשנים האחרונות לא היה כדאי להשקיע ולייצר בישראל. עדיף היה לייבא, ולכן ההשקעות בענפי המשק בנסיגה (להוציא ההשקעות באסדת הגז והצנרת שלה).
- מציאת גז טבעי חוסכת אולי כ-2 מיליארדי \$ לשנה, אולם אינה יוצרת מקומות עבודה חדשים; האקזיטים תורמים לייצוא והם חיוביים ביותר, אך לא משמעותיים למקומות עבודה חדשים.
- חסר מעל 150 מיליארד \$ להשקעות בתשתיות לאומיות ועוד מעל 125 מיליארד \$ להשקעות בענפי המשק.

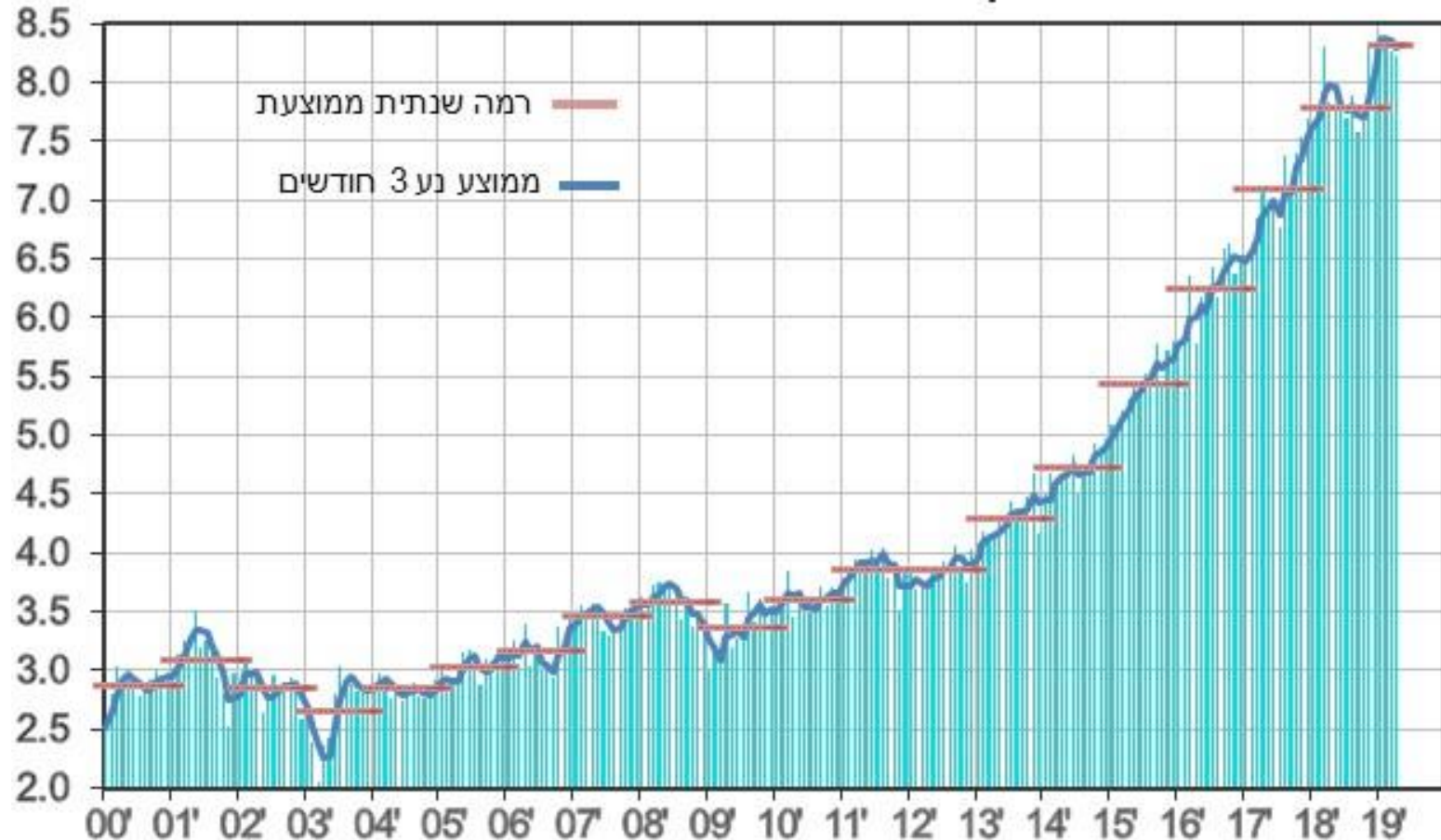
- פריון העבודה בישראל – התוצר לשעת עבודה - נמוך בכ-24% מהתוצר לשעת עבודה הממוצע של מדינות ה-OECD.
- משנת 1990 עלה הפריון הממוצע בכ- 0.4% לשנה, ואילו השכר הריאלי הממוצע בכ-0.7% לשנה - 0.3% מעבר לתרומת העובד.
- עליית השכר הריאלי מעבר לעלייה בפריון התאפשרה כיוון שהתוצר לשעת עבודה עלה ב-0.8% לשעה.
- ראוי להדגיש שהעלייה בתוצר לשעת עבודה מעבר לעלייה בפריון הכלכלי הינה תוצאה של עלייה במלאי ההון (רמת הציוד והמיכון לעובד). כלומר, מעבר לעתירות הון תרם לעלייה בתפוקה וזו צריכה לכסות את תוספת עלות ההון.

יציאות ישראלים בדרך האוויר

במיליונים, במונחים שנתיים, נתונים מנוכי עונתיות

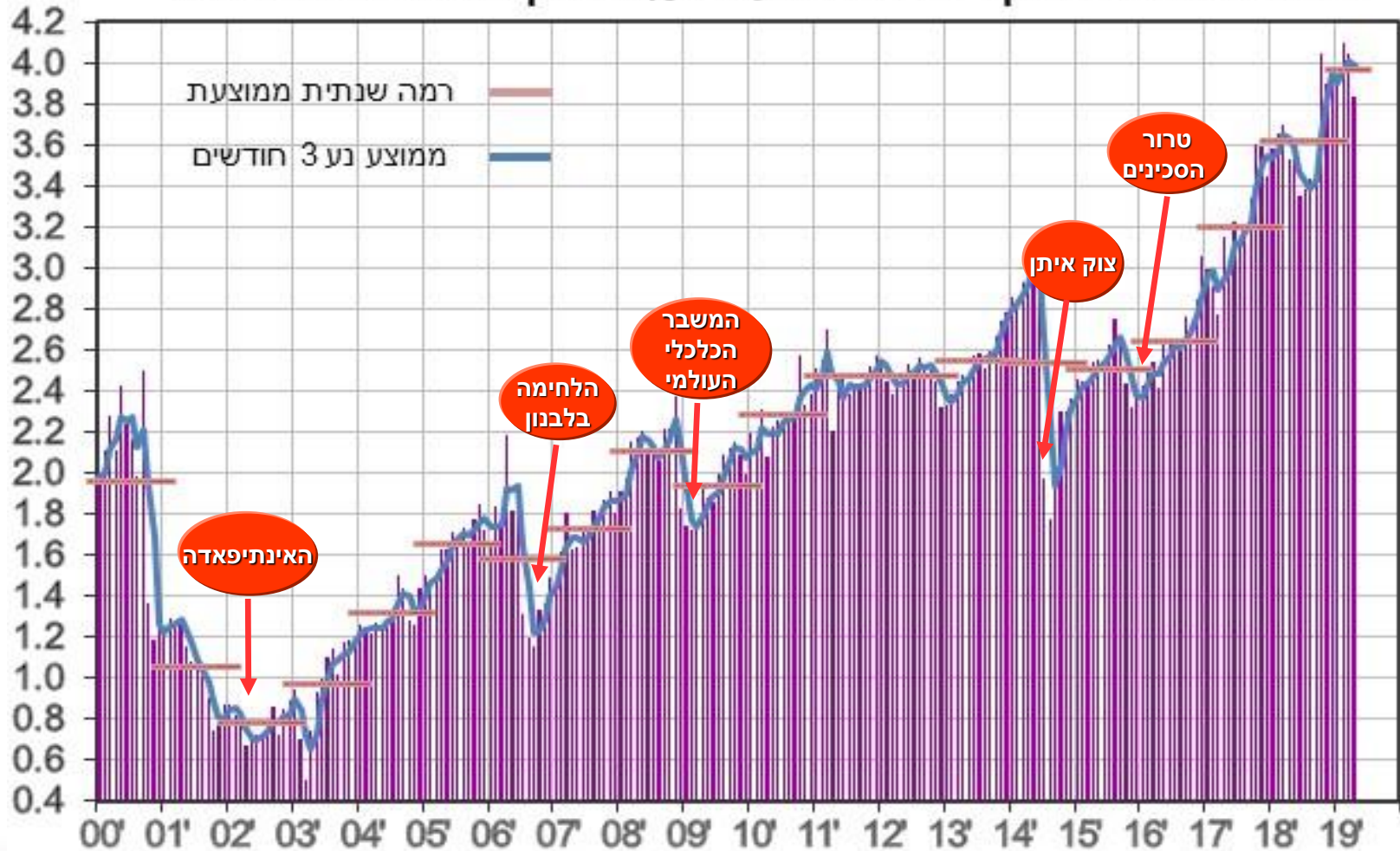
שנת 2018: 7.8 מיליון. עליה מצטברת של כ- 120% משנת 2010

כניסת תיירים בדרך האוויר

במיליונים, במונחים שנתיים, נתונים מנוכי עונתיות

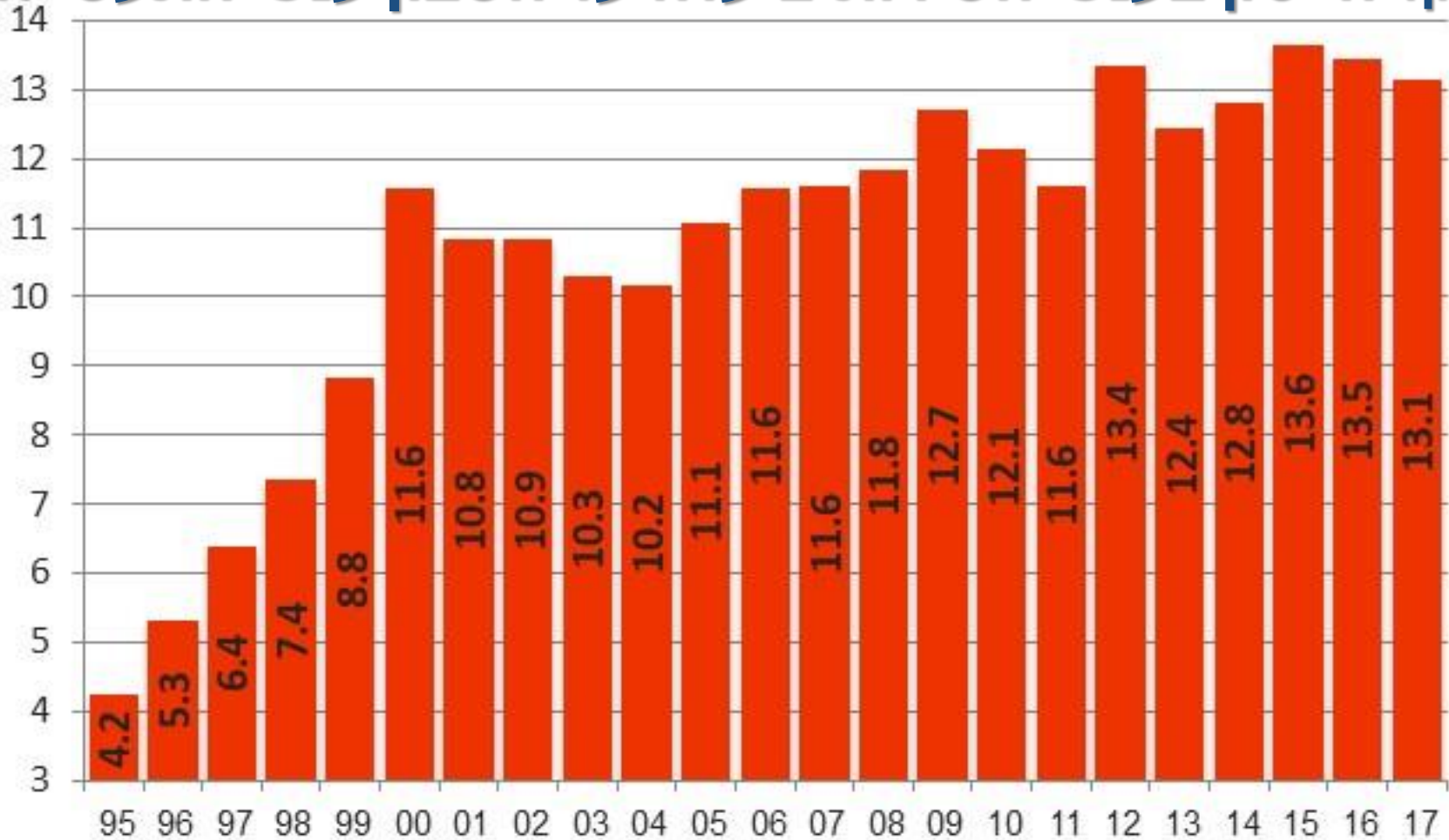
שנת 2018: 3.6 מיליון. גידול ממוצע של 3.5% בין השנים 2000 - 2018

משקל ההייטק בתוצר

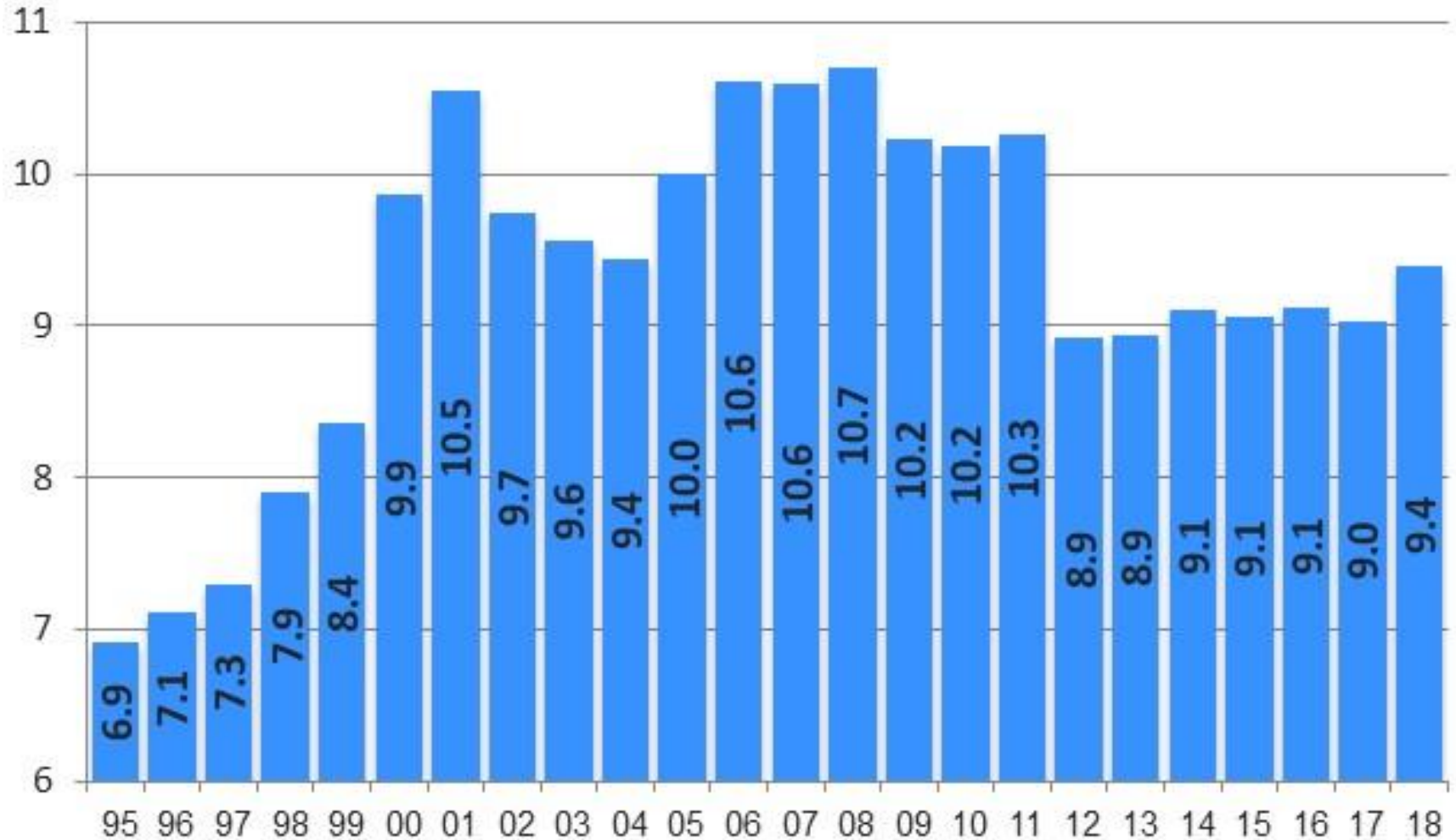
ללא שינוי משמעותי משנת 2000

משקל הייטק בענפי השירותים עלה על חשבון ענפי התעשייה

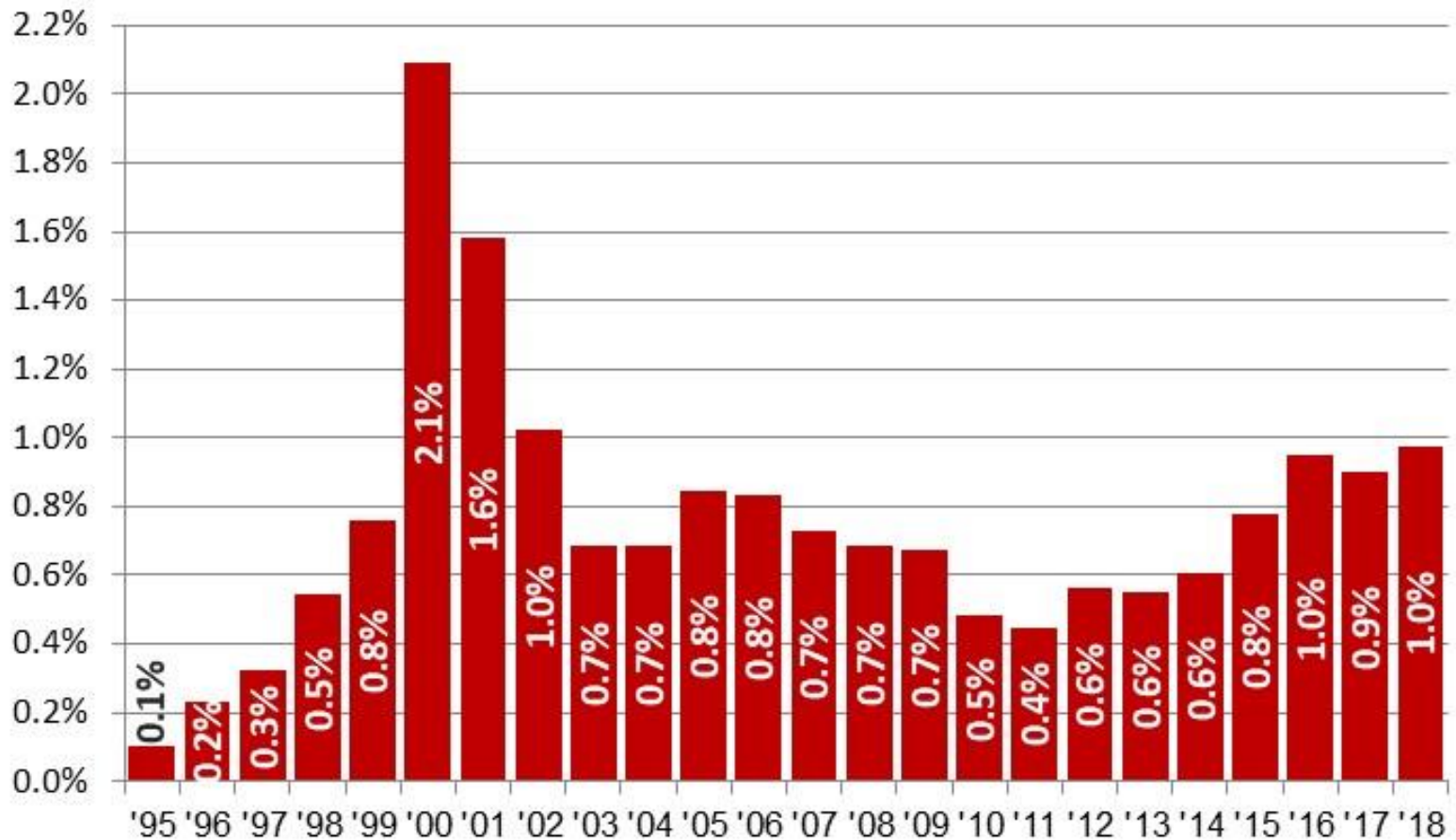
משקל ההייטק בשכירים

שינוי מדגמים חל בשנים 1998, 2001, 2003, 2009. בשנת 2012 הוספו אנשי מערכת הביטחון למניין המועסקים. הלמ"ס לא נותן את מקדמי הניפוח לגבי השכירים בענפי ההייטק בשנים הר"מ.

"start up nation"

תוצר חברות ההזנק באחוז מהתוצר סה"כ

תוצר ענף המחשוב (דאו), % מתוך התוצר

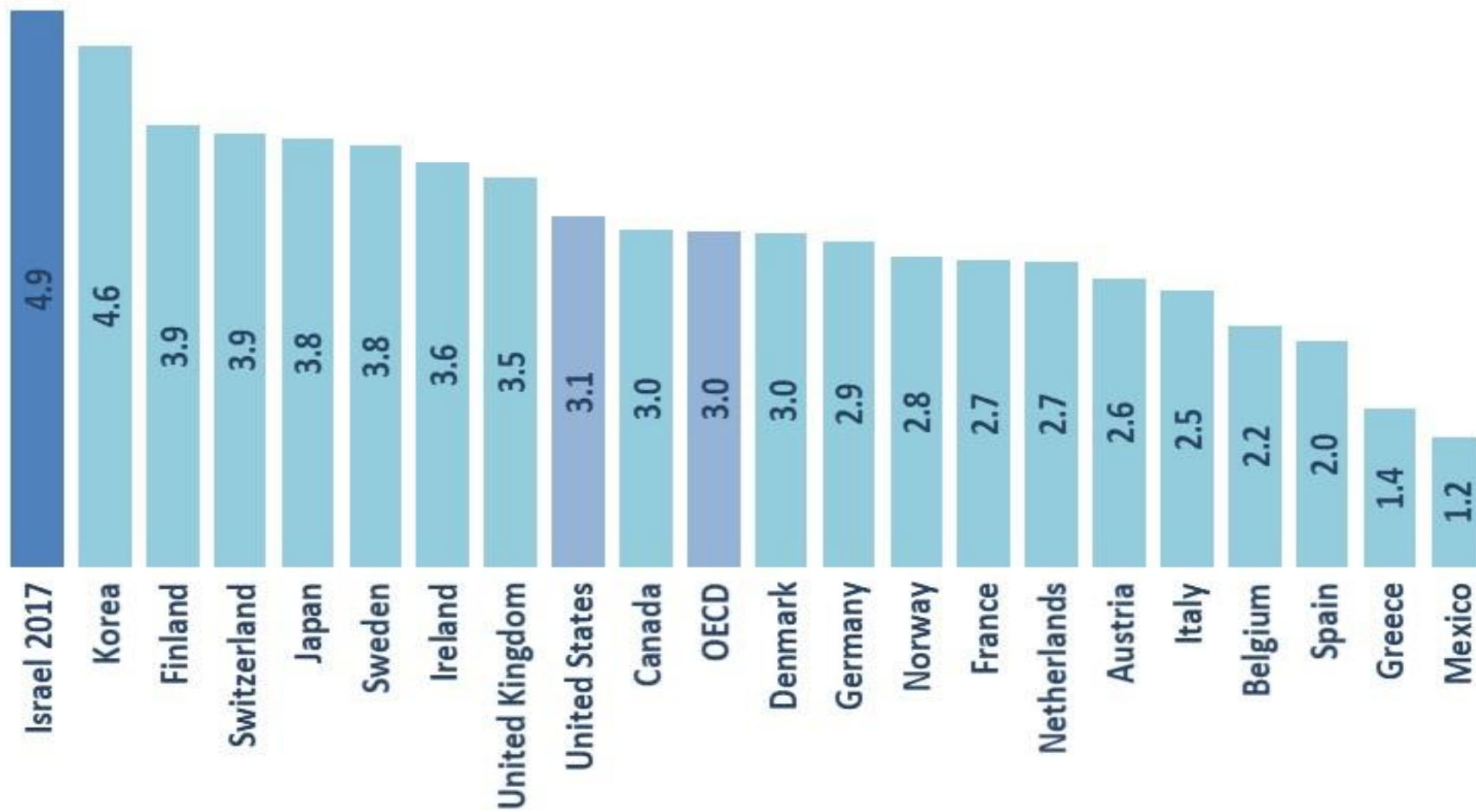
ישראל 2017, העולם 2015

עדיין לא בשיא. ניתן להגיע עד לרמה של קוראה – 10%
אבל נדרשת מדיניות ממשלתית לכך

משרות בענף המחשוב (דאו) , % מהסה"כ

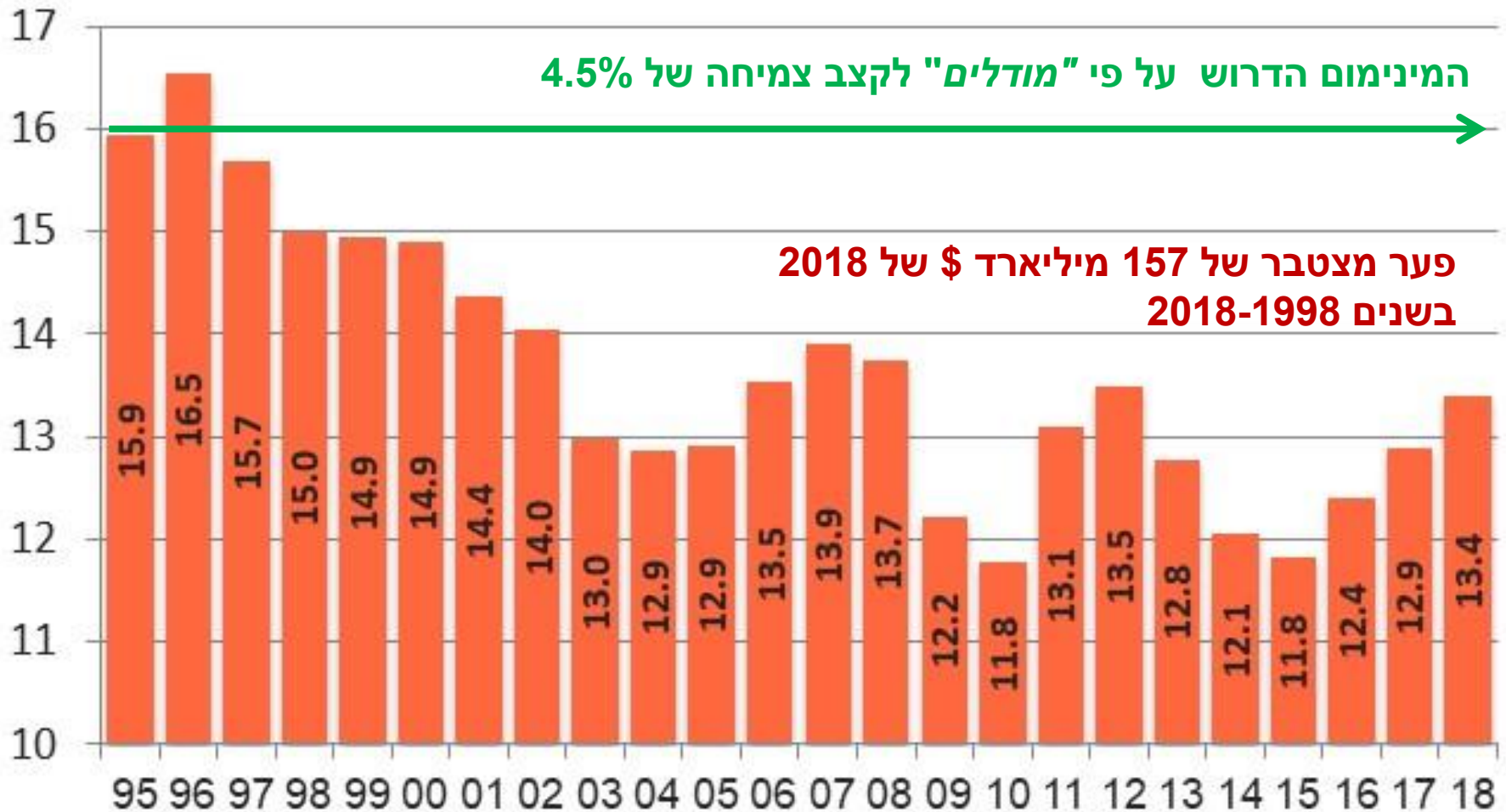
ישראל 2017, העולם 2015

שיעור ההשקעות בענפי המשק מסך התוצר

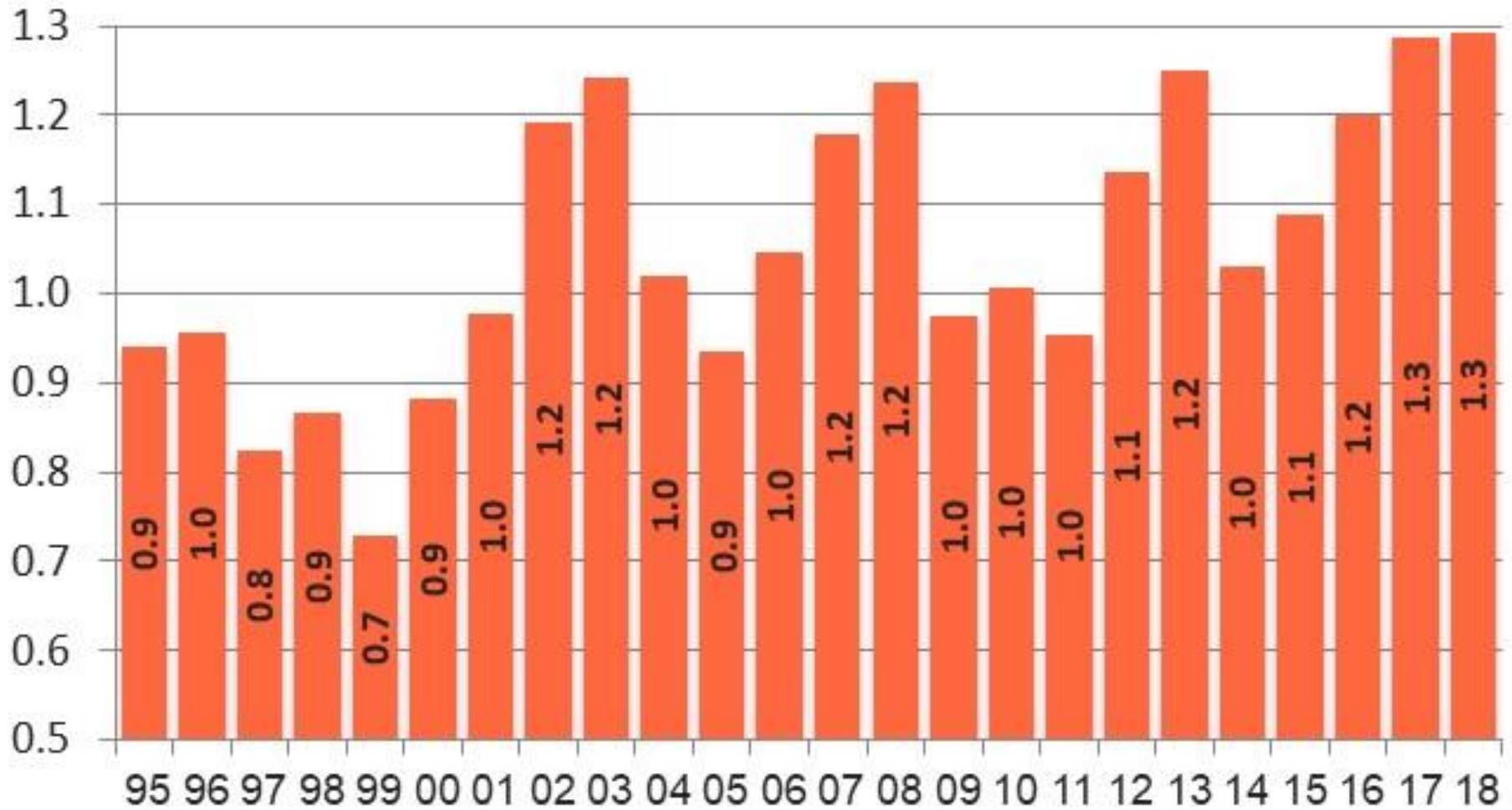
(בניכוי בנייה למגורים, מכוניות פרטיות, מטוסים ואניות)

המינימום הדרוש על פי "מודלים" לקצב צמיחה של 4.5%

שיעור ההשקעות בתשתיות תחבורה מסך התוצר

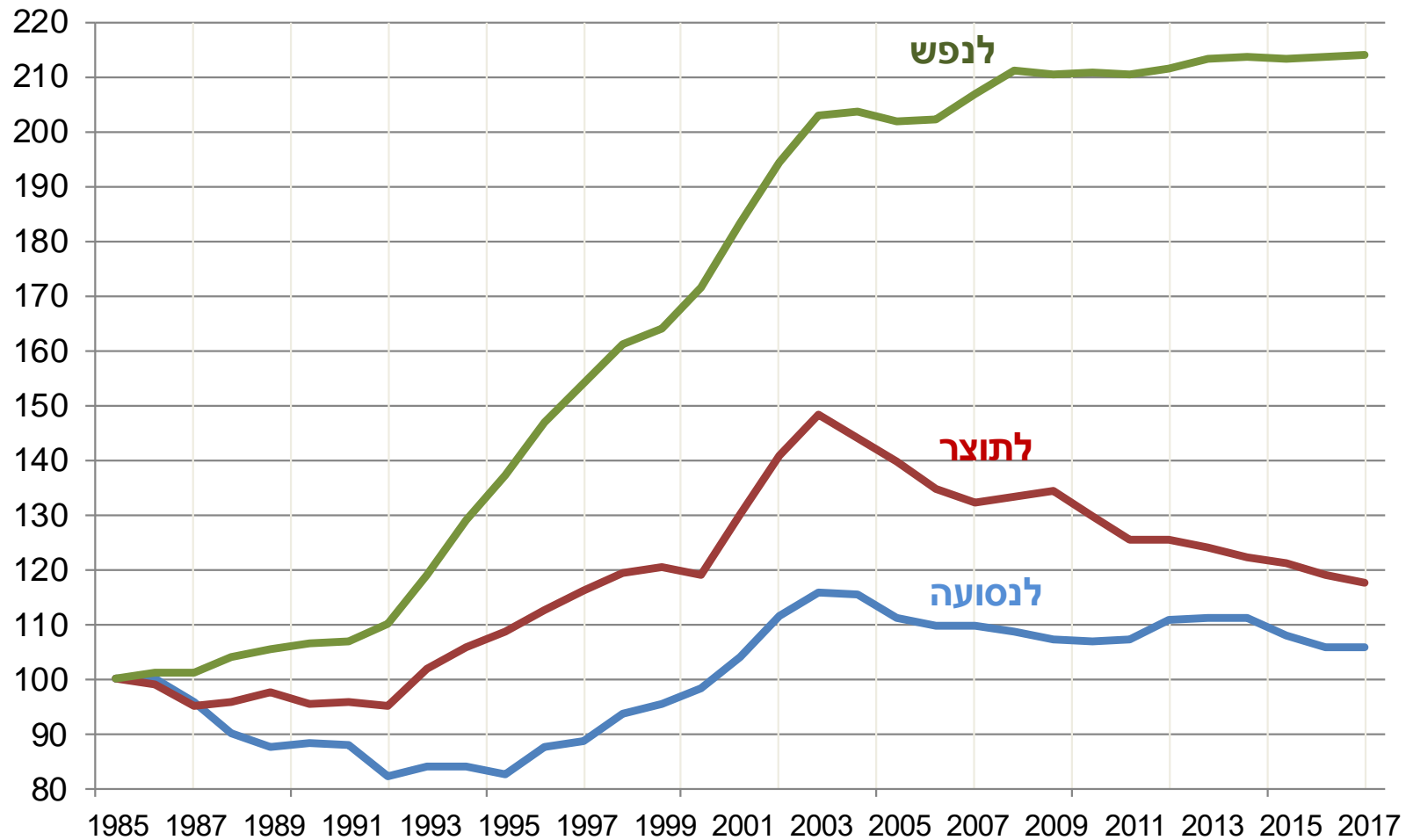
השקעה מצטברת בכבישים

בישראל ובאר"ב

2016	2010	2005	2000	1995	1990	1985	
השקעה מצטברת בכבישים לנפש (\$ של 2015 לנפש)							
6,637	6,918	7,023	6,765	6,574	6,441	6,252	אר"ב
3,735	3,683	3,528	2,998	2,397	1,862	1,748	ישראל
השקעה מצטברת בכבישים לנסועה (אלפי \$ של 2015 למיליון ק"מ נסועה)							
421	449	432	432	449	467	522	אר"ב
558	564	587	518	435	466	527	ישראל
שטח כבישים לנסועה (אלפי מ"ר למיליון ק"מ נסועה)							
3.0	3.1	3.3	3.3	3.4	4.7	6.0	ישראל
השקעה מצטברת בכבישים לתוצר (% תוצר)							
11.7%	13.2%	13.3%	13.8%	15.7%	16.4%	17.8%	אר"ב
10.3%	11.2%	12.0%	10.2%	9.4%	8.2%	8.6%	ישראל

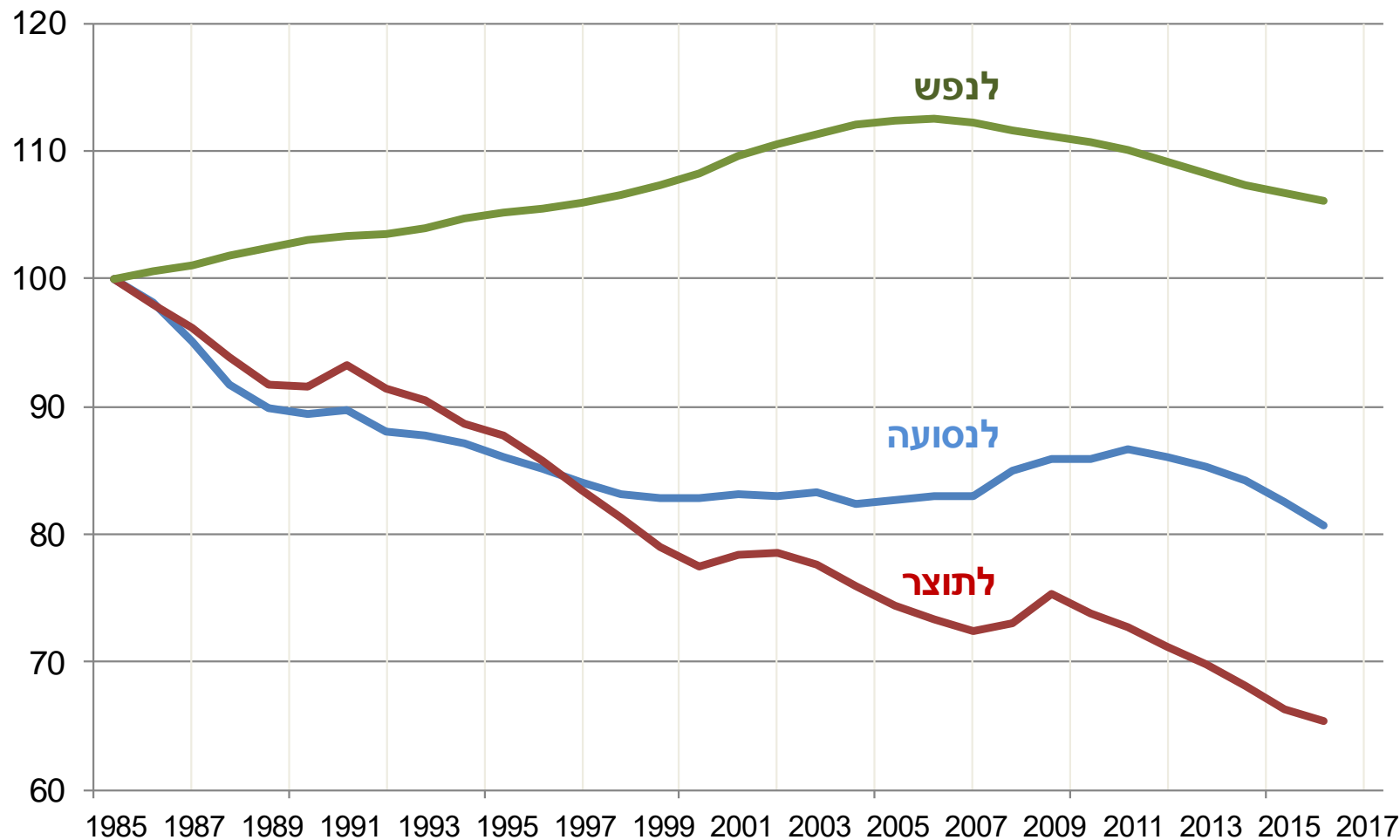
השקעה מצטברת בכבישים בישראל

מדד 1985 = 100

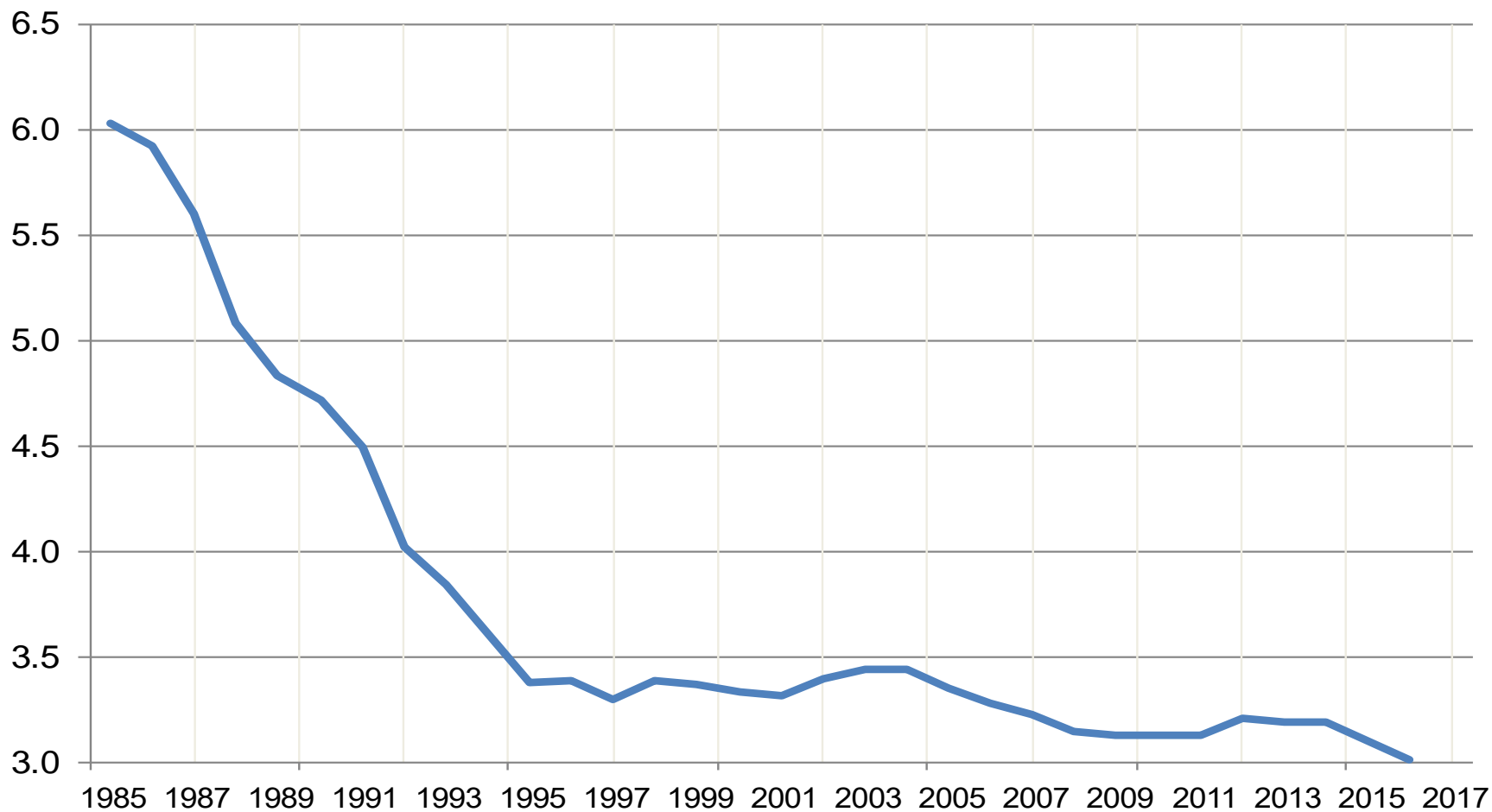
השקעה מצטברת בכבישים בארה"ב

מדד 1985 = 100

שטח כבישים לנסועה בישראל

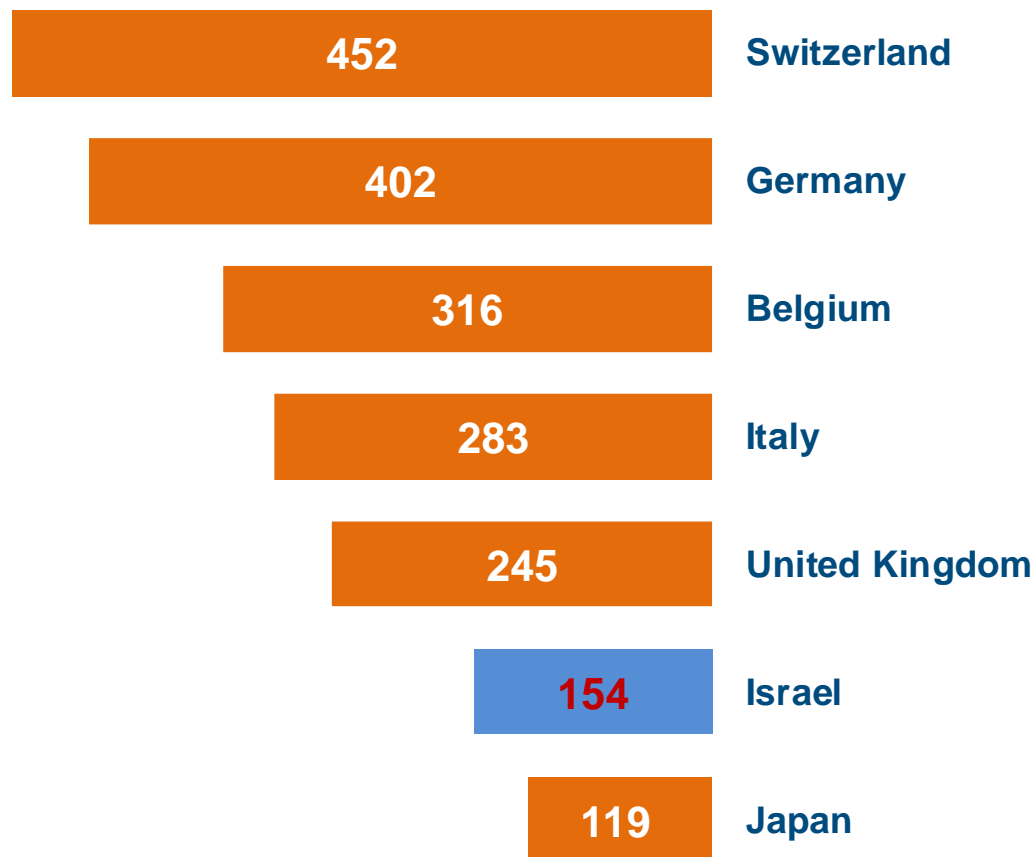
אלפי מ"ר כביש למיליון ק"מ נסועה

אורך פסי רכבת לנפש (ק"מ פסים למיליון נפש)

במדינות שבהן צפיפות אוכלוסין קרובה לזו של ישראל

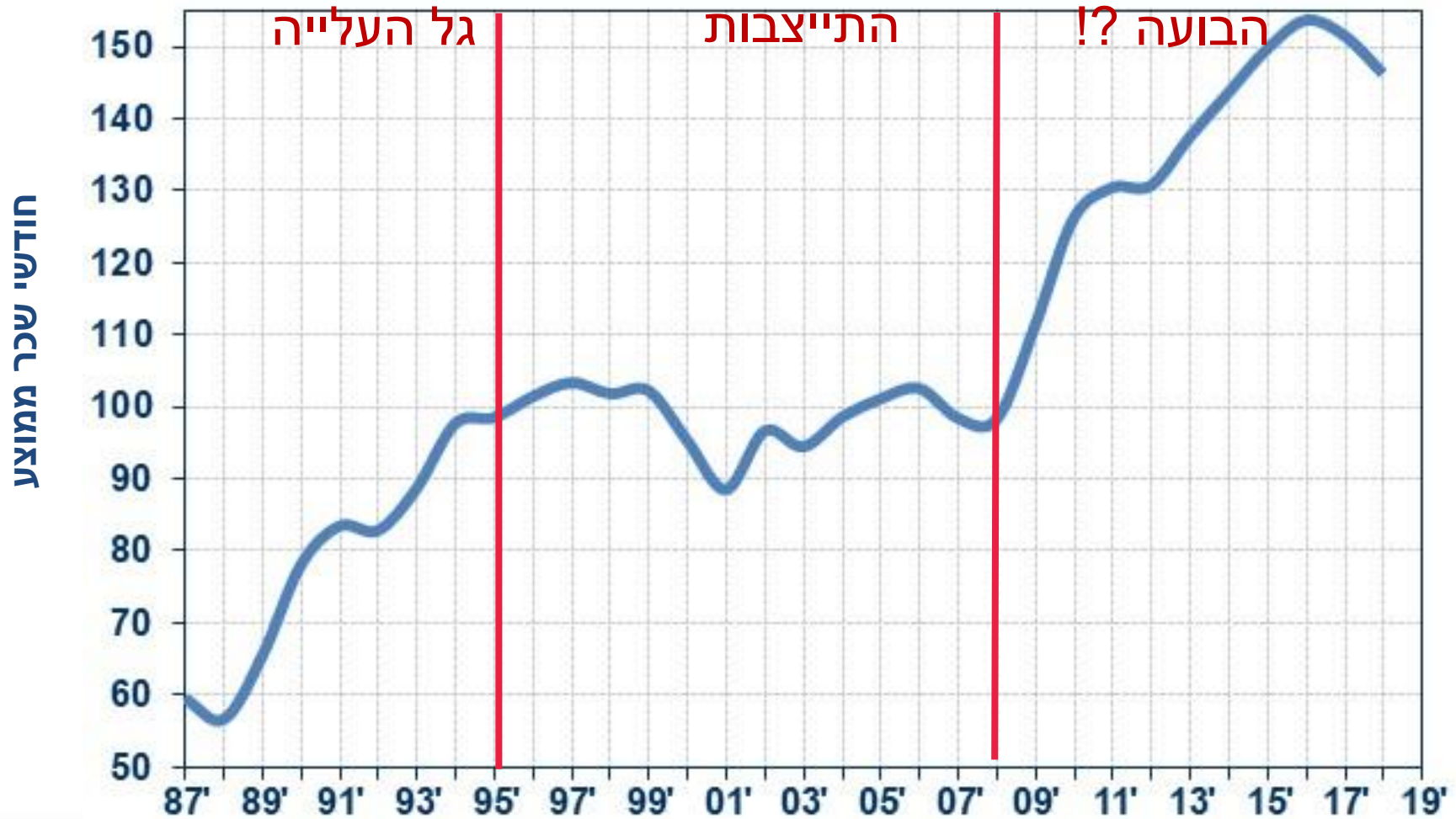
מדינה	צפיפות אוכלוסין
Belgium	374
Italy	206
Switzerland	212
Japan	348
Germany	236
United Kingdom	271
Israel	395
USA	36

מחיר דירה במספר חודשי שכר ממוצע במשק

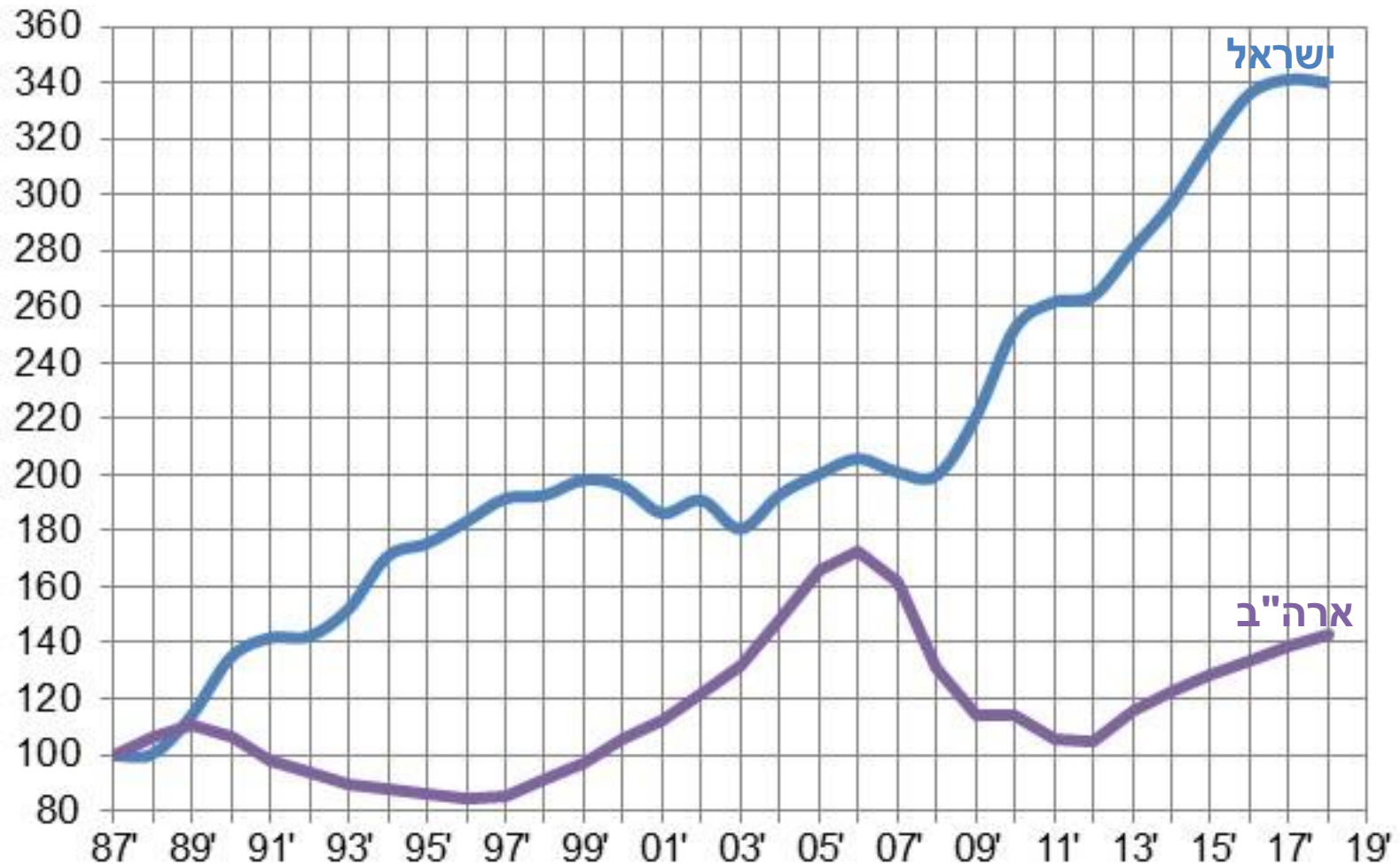
מחיר דירה ממוצעת ב-ש"ח מחולק בשכר חודשי ממוצע

146 חודשי שכר ממוצע כיום !! הזוי בכל קנה מידה בינלאומי

מדדים ריאליים של מחירי הדירות בישראל

ושל מחירי הבתים בארה"ב - ב-20 הערים הגדולות . מדד 1987 = 100

מדד מחירי הבתים בארה"ב – "הבועה" שהתפוצצה

מדד מחירי הבתים בארה"ב ב-20 הערים הגדולות, מדד ינואר 1997=100, מנוכה אינפלציה

